

Beheer- en inrichtingsplan

Natuurbegraafplaats Fryslan-west

Van Middelkoop
14 april 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Uitgangspunten	7
3.	Beheer & Inrichting	9
3.1	Uitgangspunten omvormingsbeheer	13
3.2	Gebiedsindeling groenbeheer	13
3.3	Groenbeheer per deelgebied	14
3.4	Waterhuishouding	37
3.5	Paden	43
3.6	Graven	44
3.7	Algemene gebruiks- en gedragsregels	45
3.8	Fasering	47
4.	Relatie met Boswet en beheerssubsidie	49

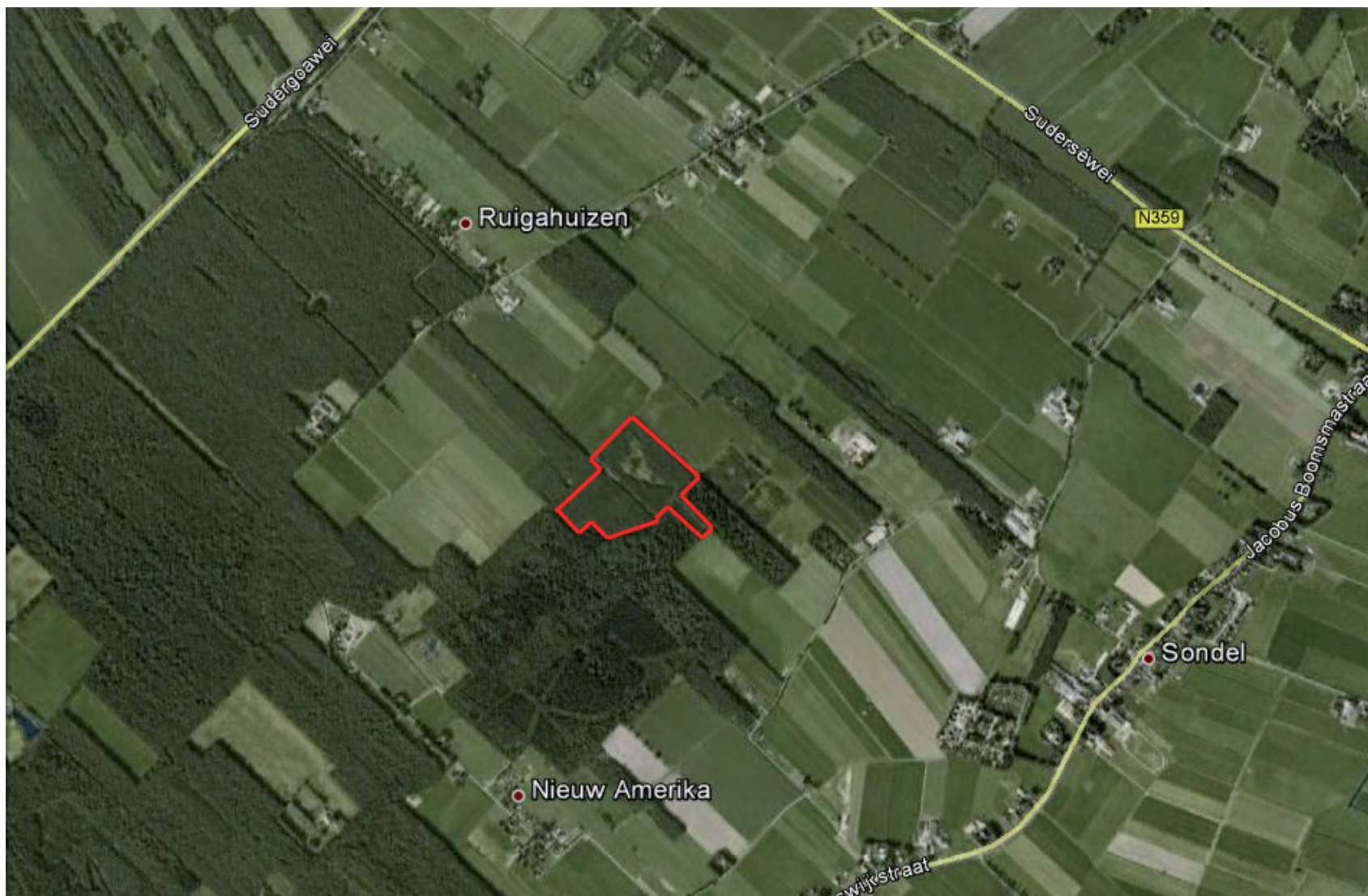
Beheer- en inrichtingsplan
Natuurbegraafplaats Fryslan-west

in opdracht van: Van Middelkoop

14 april 2016

2474-400

1. inleiding

Plangebied natuurbegraafplaats Bremer Wildernis

1. Inleiding

Bij de Bremer Wildernis in Gaasterland ligt een voormalig productiebosje van Robinia Pseudoacacia.

De locatie ligt op de overgang van een gemengd en attractief bos aan de zuidzijde en akkerland aan de noordzijde. Door het overwegend eenzijdig en uitheems bomenbestand is de natuurwaarde van de locatie over het algemeen laag.

Van Middelkoop en compagnon hebben het initiatief genomen dit eenzijdige productiebos te veranderen in een gevarieerd natuurlijk bos, dat ruimte biedt aan natuurbegraven.

In februari 2015 is door Vollmer & Partners een ontwerp gemaakt voor de natuurbegraafplaats. In het ontwerp voor de natuurbegraafplaats zijn de beoogde natuurontwikkeling en het begraven in een ruimtelijk ontwerp gevat. Het beheer- en inrichtingsplan bouwt hierop voort

In dit plan wordt stapsgewijs in beeld gebracht welke maatregelen er nodig zijn om dit beeld te bereiken en hoe het in de toekomst beheerd zal worden. Bovendien wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de Boswet en het beleid ten aanzien van natuurbeheer.

Het beheer en inrichtingsplan is tot stand gekomen na overleg met de gemeente De Friese Meren en de provinsje Fryslân.

2. uitgangspunten

Ontwerp natuurbegraafplaats
Bremer Wildernis

- BOS
- BOMEN
- OPEN BOS
- BREM
- BESTAAND WATER
- NIEUW WATER
- PADEN
- HOUTEN OBJECTEN
- TAKKENRILLEN
- MARKERING URNENVELD

Ontwerp Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis, Vollmer & Partners, 2015

2.1 Ontwerp

Uitgangspunt is het ontwerp van Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis, Vollmer Partners 20 februari 2015.

Het ontwerp gaat uit van:

- Stapsgewijze omvorming van eenzijdig productiebos naar gevarieerd en gebiedseigen bos;
- Ruimte bieden aan begraven in een lage dichtheid, ingepast tussen de bomen;
- Urnenbegraven in een daarvoor aangewezen 'urnenveld';
- Gebied wordt ontsloten en toegankelijk gemaakt middels een padenstelsel, recreatief medegebruik is mogelijk;
- Benutten en versterken van de mooie plekken van het gebied (zoals de zichtlijn over de bestaande watergang, het zicht over de velden en de fraaie bomenrij aan de zuidostrand) en het creëren van een aangename afwisseling tussen het besloten bos en enkele meer open gedeelten;
- Toevoegen van een aantal poelen als karakteristieke plek in het bos, tevens ten behoeve van waterhuishouding;
- In de lagere delen een stelsel van licht opgehoogde delen (glooiingen) en greppels om voldoende drooglegging voor het begraven te bereiken;
- Aanleg van een ceremoniële buitenruimte;
- Plaatselijk afschermen van de natuurbegraafplaats middels takkenrillen
- Toegang via houten poort aan de zuidzijde;
- Toevoeging van brem (waaraan de Bremer Wildernis haar naam dankt) als kleurrijk element in het voorjaar;
- Inrichting met minimale middelen, gebruik van uitsluitend houten elementen
- Parkeren langs de bestaande weg in de Bremer Wildernis.

2.2 Opzet beheerplan

Het rapport richt zich specifiek op het groen en daarnaast op enkele andere elementen van het natuurbegraven.

Groenbeheer

Aan de hand van het ontwerp is de gebiedsindeling bepaald. In het plangebied komen verschillende vormen van bos voor, elk met een eigen beheer. Uitgegaan wordt van de volgende indeling:

1. Wat heb ik?
Hiertoe is de uitgangssituatie beschreven
2. Wat wil ik?
Wat is het streefbeeld volgens het ontwerp
3. Hoe bereik ik dit?
Welke maatregelen worden genomen om het beeld te te handhaven.
4. Hoe behoud ik dit?
Welke maatregelen worden genomen om het beeld te te handhaven.

Overige beheersaspecten

Naast het groenbeheer is er een aantal beheersaspecten die worden behandeld voor het plangebied als geheel. Het gaat om

- Water
- Paden
- Graven
- Gedrags- en gebruiksregels
- Fasering

Beheeriveaus

In het plan wordt geen onderscheid gemaakt naar beheerniveaus. Gezien de aard van de natuurbegraafplaats geldt voor het gehele plangebied een extensief beheer. Het beheer zal door de initiatiefnemer in eigen beheer uitgevoerd worden. De hoofdwatgang valt buiten het plan en wordt beheerd door het Wetterskip Fryslân.

3. beheer en inrichting

Beheersgebieden

3.1 Uitgangspunten omvormingsbeheer

Het bestaande eenzijdige productiebos zal worden omgevormd naar een bos met een grotere variatie in soorten, gebaseerd op het type 'droog bos' (volgens natuurdoel EHS). Binnen het bos is het de bedoeling meer variatie aan te brengen in het bos (open/gesloten, nat/droog, licht/donker etc.)

Voor het natuurbegraven is het een plus omdat verschillende 'sferen' aangeboden kunnen worden. Voor de natuur is het een voordeel omdat er meer vestigingsmilieus ontstaan en daarmee meer diversiteit.

Op het perceel is een inhaalslag in het beheer nodig: daarbij wordt relatief veel acacia vervangen door gebiedseigen loof- en naaldhout. In de periode na deze inhaalslag zullen de bomen worden beoordeeld op hun toekomstwaarde. Afhankelijk daarvan worden bomen al dan niet vrijgezet of gekapt. Elke 5-10 jaar wordt het bos opnieuw beoordeeld.

Door omvorming van het bos en een hernieuwd beheer zal de ruimtelijke kwaliteit en de ecologische kwaliteit verbeteren.

3.2 Gebiedsindeling groenbeheer

Voor het groenbeheer wordt de volgende gebiedsindeling gehanteerd:

Gebiedsindeling:

1. (gesloten) bos	6,9 ha	(85%)
2. open bos, centraal	0.5 ha	(6%)
3. open bos, noordrand	0.3 ha	(4%)
4. bomenrij, langs akkerrand	0.1 ha	(1%)
5. waterkant	0.2 ha	(2%)
6. bomenrij, oude eiken	0.05 ha	(0.5%)
7. ceremoniële buitenruimte	0.05 ha	(0.5%)

Totaal	8,1 ha	
--------	--------	--

3.3 Groenbeheer per deelgebied

In de volgende paragraaf wordt per deelgebied het groenbeheer uiteengezet.

1 BOS

Uitgangssituatie

Eenzijdig productiebos

Bomen

Eenzijdig bestand, Robinia Pseudoacacia (circa 95%)

Eenzijdige ouderdom (stakenfase, circa 20 jaar)

Dekkingspercentage circa 100%

Ondergroei

1A: varen, Amerikaanse vogelkers

1B: grassoorten, waaronder pijpenstro en gestreepte witbol

1C: varen, Amerikaanse vogelkers, grassoorten

Bijzonderheden

1A: besloten

1B: open/transparant/licht

1C: besloten, omringd door oud, gemengd bos

1A

1B

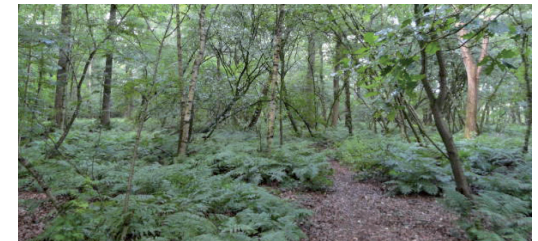

1C

Beoogd beeld

- Gevarieerd bos met verschillende soorten en ouderdom
- Accent op natuurlijke waarde
- Veel verschillende boomsoorten met opeenvolgende leeftijden en open plekken waar natuurlijke verjonging kan optreden
- Milieugradiënten, zoals verschillen in hoogten, natte en drogere plekken, open en dicht, zodat ook een afwisselende onderbegroeiing ontstaat.
- Afwisselende kruid- en struiklaag
- In lagere delen relief aanbrengen (afwisseling glooiingen en greppels)
- Enkele poelen t.b.v. ontwatering en landschappelijke focus
- Eenvoudige padenstructuur (enkele halfverharding, grotendeels zandpad) die zich sierlijk slingert door bos/onder bladerdak
- Graven in lage dichtheid ingepast in bos, zonder (blijvende) markering

Waar mogelijk blijven te kappen bomen achter zodat voldoende dood hout aanwezig is waarvan dieren- en plantensoorten kunnen profiteren. (schuil- of voedselmogelijkheden voor allerlei insecten, schimmels, vogels etc.)

Streefbeelden voor het bos

Eenmalige maatregelen

- Selectieve kap (max 40 %, zodat kroonprojectie 60% blijft);
- Waardevolle en toekomstbomen vrijzetten en vrijhouden;
- Verwijderen van alle Amerikaanse vogelkers;
- Aanplant gebiedseigen bomen, jonge fase, hoogte circa 1,50 meter, plantafstand circa 3 meter
- Uitgangspunt bij de aanplant van de nieuwe soorten is een wild heterogeen plantverband. Dat betekent dat de bomen en struiken niet in rijen en niet in een strak plantverband, maar 'wild' worden geplant én dat het plantverband varieert.
- Aanplant struiklaag in groepen, 25% van de bosvloer, eenheden van 50-600 m²
- Zadenmengsel van kruiden uitstrooien, accentuering van randen en glooiingen

Beheer (jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen)

- Herhalen kap en herplant (conform schema pagina 20/21)
- Schouw op veiligheid (bijvoorbeeld na een storm) en het verrichten van de daaruit voortvloeiende maatregelen.
- Incidenteel opruimen van takhout, als dat in de weg ligt, of lokaal erg veel wordt.
- Selectief verwijderen opschot (inheemse soorten 50%, exoten 100%).
- Inboet bomen en heesters
- Waar mogelijk blijven te kappen bomen achter zodat voldoende dood hout aanwezig is waarvan dieren- en plantensoorten kunnen profiteren. (schuil- of voedselmogelijkheden voor allerlei insecten, schimmels, vogels etc.)

Sortiment Bomen en struiken

In het ontwerp wordt uitgegaan van de stapsgewijze omvorming naar een droog Eikenbos. Daarbij worden de onderstaande bomen gebruikt.

Bomen	%
Eik	25
Beuk	20
Haagbeuk	5
Veldesdoorn	10
Berk	10
Robinia (handhaven fraaiste exemplaren)	15
Grove den	10
Douglas	5

Struiken	%
Hazelaar	10
Hulst	10
Liguster	10
Lijsterbes	10
Sleedoorn	5
Meidoorn	20
Gelderse roos	10
Krent	5
Brem	20

Verrijking met klimplanten (bosrank, kamperfoelie), kruidlagen met varens en verwilderingsbollen (boshyacint en bosanemoon) en incidenteel toepassing van zoete kers en meelbes.

Hazelaar

Liguster

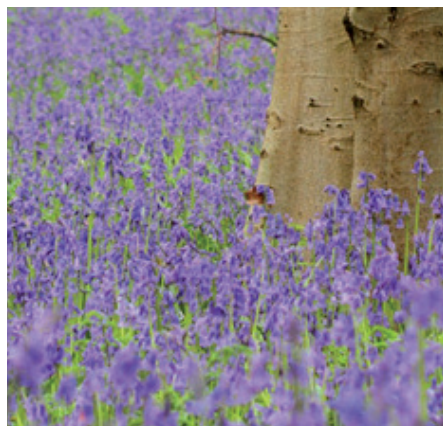
Gelderse roos

Brem

Bosrank

Boshyacint

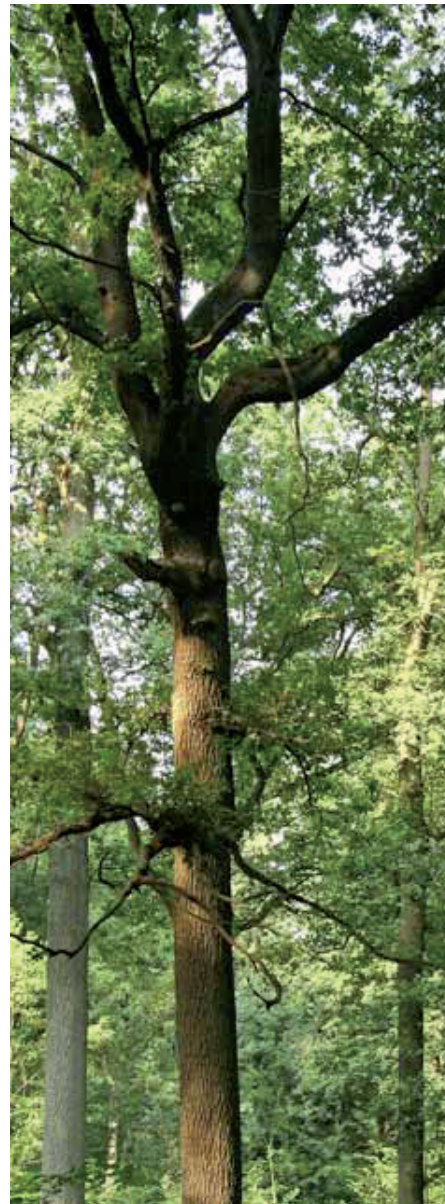
Bosanemoon

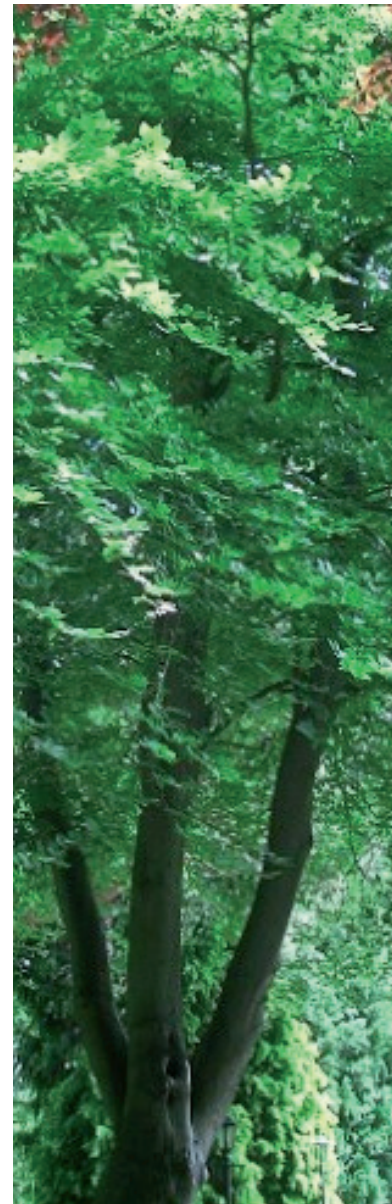
Varen

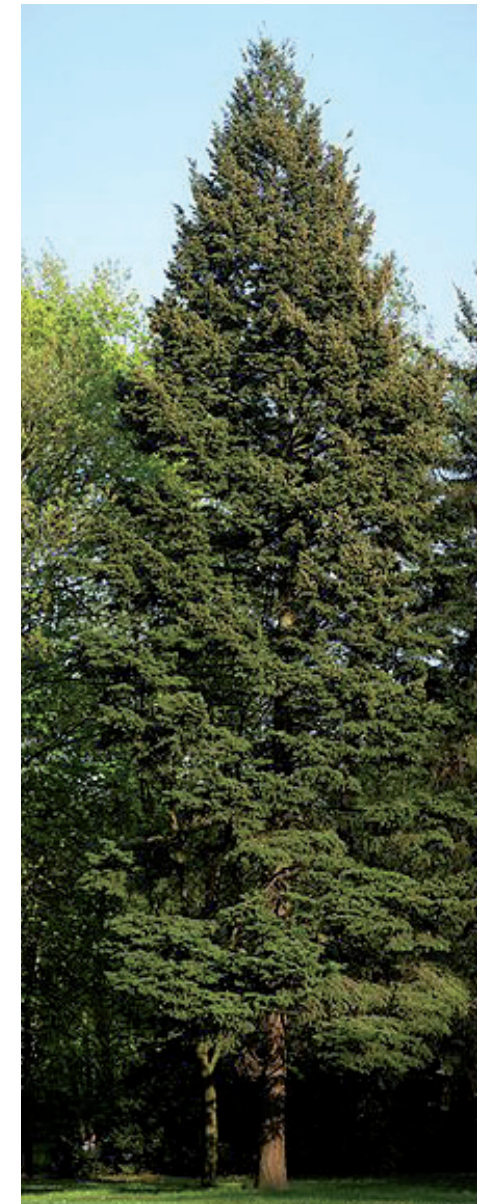
Robinia

Eik

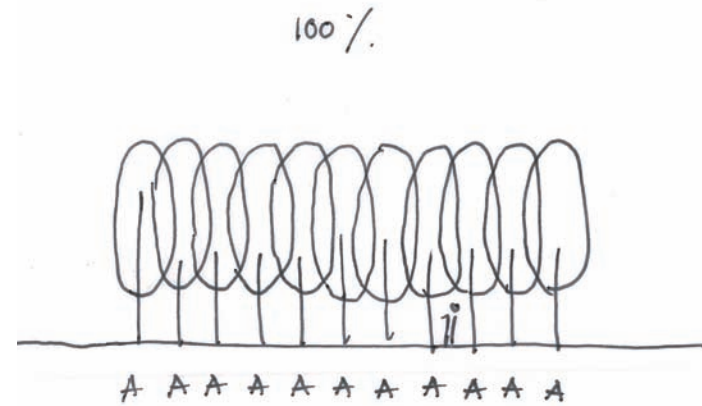

Beuk

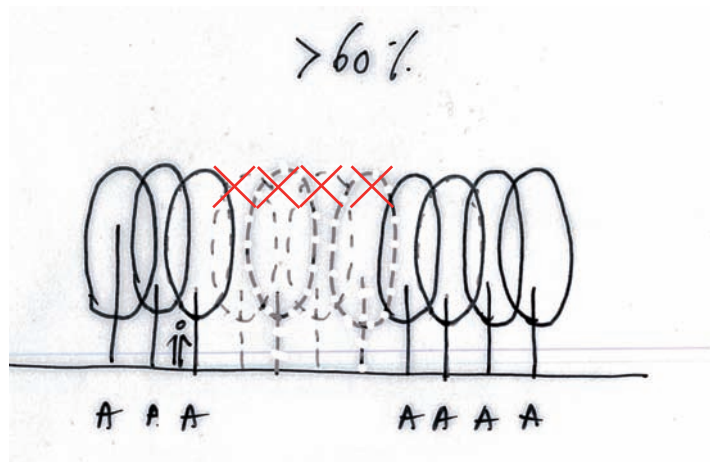

Douglas

Schema omvormingsbeheer

2015: acacia's in stakenfase (ouderdom 20 jaar)

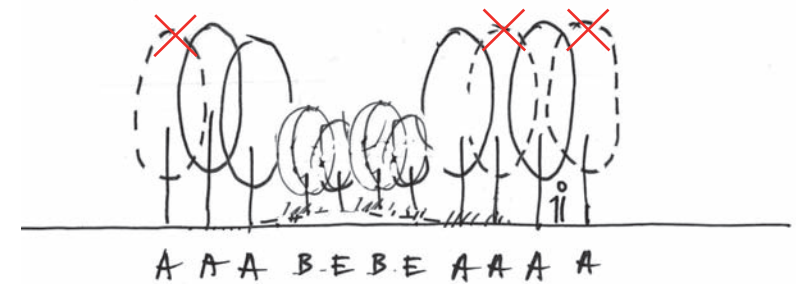
2015: dunnen (kroonprojectie > 60 %)

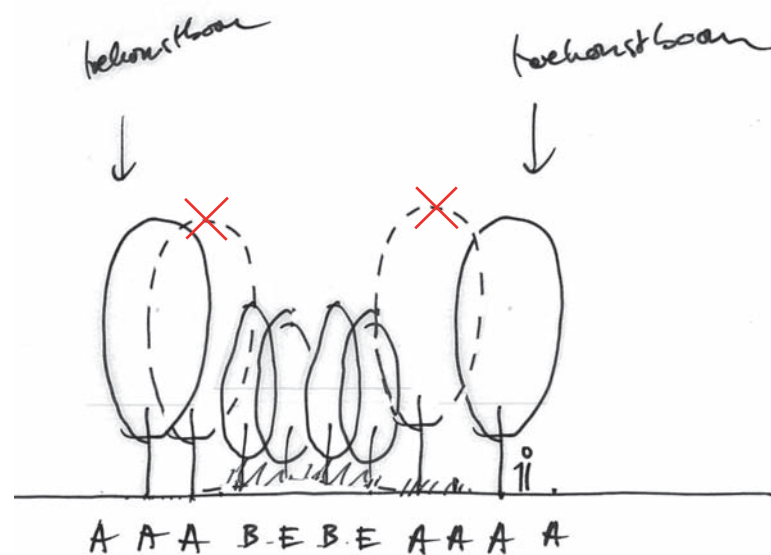
2015: waar nodig maaiveld ophogen en aanplanten gebiedseigen boomsoorten en ondergroei

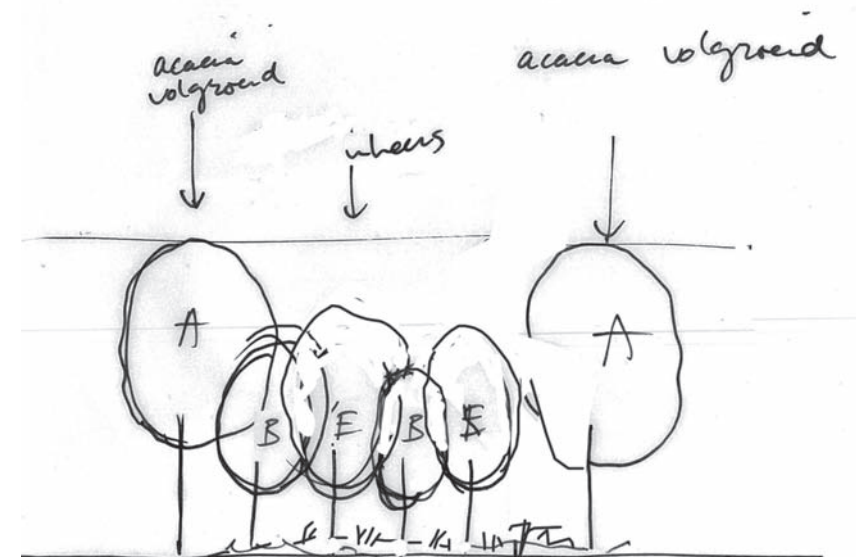
2020: doorgroei nieuwe aanplant tot dichte fase

2020: tweede ronde dunning (kroonprojectie > 60 %)

2025: eik/beuk in stakenfase
mooiste acacia's handhaven, overige dunnen

2035: gemengde soorten en ouderdom
acacia volgroeide fase, eik/beuk in stakenfase

2 OPEN BOS, CENTRAAL

Uitgangssituatie

Open plek in het productiebos, nauwelijks mee ontwikkeld

Bomen

Dekkingspercentage: <5%, slechts enkele kleine boompjes

Ondergroei

Gras, waaronder pijpenstro en gestreepte witbol

Bijzonderheden

Bos niet aangeslagen, nagenoeg geen bouwvoor aanwezig

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

- Open bos
- Accent op ruimtelijkheid
- Transparant bos met variëteit aan solitairen en boomgroepen
- Bosvloer van gras en kruiden
- Brem als kleuraccent

Streefbeelden open bos

Eenmalige maatregelen

- Aanplant gebiedseigen bomen, jonge fase, hoogte circa 1,50 meter, plantafstand circa 3-8 meter h.o.h;
- Variatie in plantafstand en ritme, met solitairen en enkele boomgroepen;
- Aanplant brem in groepen, 15% van de bosvloer;
- Zadenmengsel van kruiden uitstrooien, accentuering van paden en bosranden;
- bosbodem pleksgewijs bewerken (10%) en inzaaien met kruiden.

Het acaciabos is hier niet/slecht aangeslagen. Bij inspectie van de bodem is gebleken dat hier, in tegenstelling tot de rest van het terrein, zeer schrale grond aanwezig is. Ter plekke wordt geen bouwvoor aangetroffen.

Daarom wordt in dit gedeelte bij de nieuwe aanplant gekozen voor soorten die deze omstandigheden goed verdragen.

Beheer (jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen)

- Water geven nieuwe aanplant, houd rekening met een frequentie van 6 keer per jaar;
- Begeleidingssnoei nieuwe aanplant;
- Visuele boomcontrole op veiligheid iedere 5 jaar;
- Onderhoudssnoei reserveren voor iedere 6 jaar;
- Achterliggend bos terugzetten op het moment dat ze de bomen in het meer open deel wegconcurreren;
- Opruimen takhout;
- Verwijderen ongewenste opslag (100%);
- Inboet aangeplante bomen de eerste drie jaar;
- Elke twee jaar pleksgewijs bewerken (10%) en inzaaien met kruiden

Sortiment bomen en struiken

Bij de soortkeuze wordt uitgegaan van bomen die het goed doen op een schrale grond.

Bomen	%
Steeneik	15
Amerikaanse eik	15
Berk	20
Veldesdoorn	10
Grove den	30
Lariks	10

Struiken	
Brem	15 % van de bosvloer

Uitgangspunt is gras plus kruidlagen met verwilderingsbollen (boshyacint en bosanemoon). Brem als accent.

3 OPEN BOS, NOORDZIJDE

Uitgangssituatie

Eenzijdig productiebos

Bomen

Eenzijdig bestand, robinia

Ondergroei

Grassoorten, waaronder pijpenstro en gevlekte witbol, paddestoel

Bijzonderheden

Gedeelte dat het best ontwikkeld is;

Mooi licht door transparantie robiniabos

Doorzicht naar de omgevingligging aan de rand

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

- Open bos
- Accent op ruimtelijkheid en transparantie
- Bomen blijven in hun productieraster staan
- Fraaiste robinia's hebben de ruimte, komen tot hun recht te komen
- Toevoeging van een enkele beuk
- Ondergroei lardeert daar doorheen
- markante rol voor de brem

Enmalige maatregelen

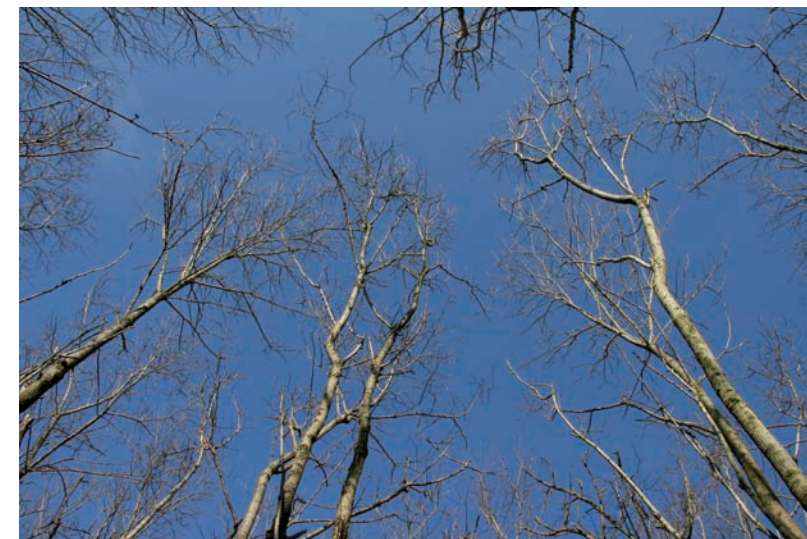
- Selectieve kap (max 40%, zodat kroonprojectie 60% blijft);
- Waardevolle en toekomstbomen vrijzetten en vrijhouden;
- Aanplant beuk;
- Aanplant struiklaag in groepen, 10% van de bosvloer, eenheden van 100-200 m².

Beheer (jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen)

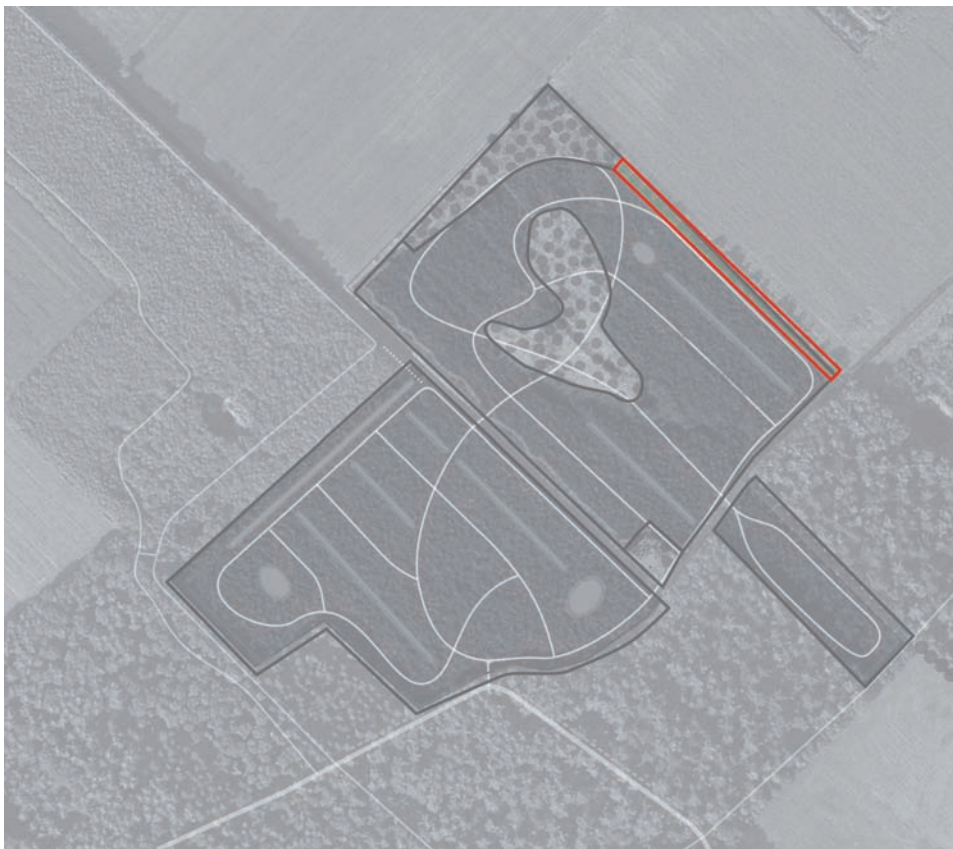
- Het beheer is erop gericht om het bos in circa 5-10 jaar weer 'dicht' te laten groeien (d.w.z. kroonprojectie 100%)
- Na 5-10 jaar weer dunnen (max 40 %, zodat kroonprojectie 60% blijft);
- Bestaande bosvloer met grassoorten handhaven

Sortiment Bomen en struiken

Hoofdrol voor de robinia en de brem

Streefbeelden open bos

4 BOMENRIJ LANGS AKKERRAND

Uitgangssituatie

Rand langs akker

Bomen

Ruwe berk, els, een enkele eik

Ondergroei

Amerikaanse vogelkers

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

- Open rand met zicht op de akkers
- Variatie in soorten in een vrij verband
- Gebiedseigen stuiklaag
- Mooie opbouw van de rand, mantel en zoom

Eenmalige maatregelen

- Selectieve kap (max 40 %, zodat kroonprojectie 60% blijft);
- Waardevolle en toekomstbomen vrijzetten en vrijhouden;
- Aanplant gebiedseigen bomen, 3 meter, plantafstand circa 6 meter h.o.h;
- Variatie in plantafstand en ritme;
- Aanplant struiklaag in groepen.

Beheer (jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen)

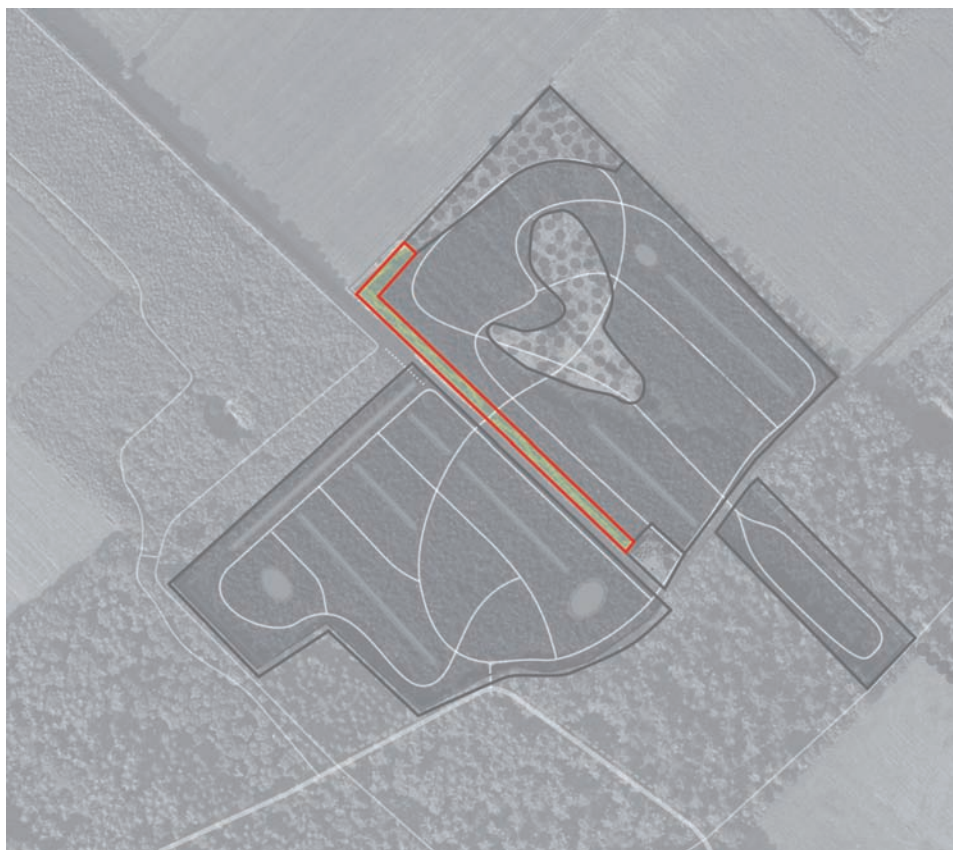
- Begeleidingssnoei nieuwe aanplant;
- Visuele boomcontrole op veiligheid iedere 5 jaar;
- Onderhoudssnoei reserveren voor iedere 6 jaar;
- Achterliggend bos terugzetten op het moment dat ze de bomen in de rand wegconcurreren;
- Opruimen takhout;
- Selectief verwijderen opschot (inheemse soorten 50%, exoten 100%);
- Verwijderen ongewenste opslag (100%);
- Inboet aangeplante bomen de eerste drie jaar.

Sortiment Bomen en struiken

Hoofdrol voor de berk en sleedoorn, aangevuld met hazelaar, meidoorn, hulst, liguster, Gelderse roos, lijsterbes.

Streefbeelden bosrand

5 WATERKANT

Uitgangssituatie

Eenzijdig productiebos

Bomen

Eenzijdig bestand, robinia

Ondergroei

Amerikaanse vogelkers, grassoorten

Bijzonderheden

Bezonde zijde langs de watergang

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

- Gevarieerde struiklaag langs de waterkant
- In mei-juni wordt de lange zichtlijn luister bijgezet door de bloeiende brem
- Acaciabos mag op enkele plekken wat verder terugwijken, op die plekken staat de struiklaag in markante groepen langs het water

Eenmalige maatregelen

- Plaatselijk terugzetten rand met robinia's zodat ruimte ontstaat voor ruime struiklaag
- Aanplant struiklaag in groepen.

Beheer (jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen)

- Begeleidingssnoei nieuwe aanplant struiken;
- Onderhoudssnoei achterliggend bos;
- Selectief verwijderen opschot (inheemse soorten 50%, exoten 100%);
- Inboet aangeplante struiken.
- Afvoeren slootbagger (na onderhoud door waterschap)

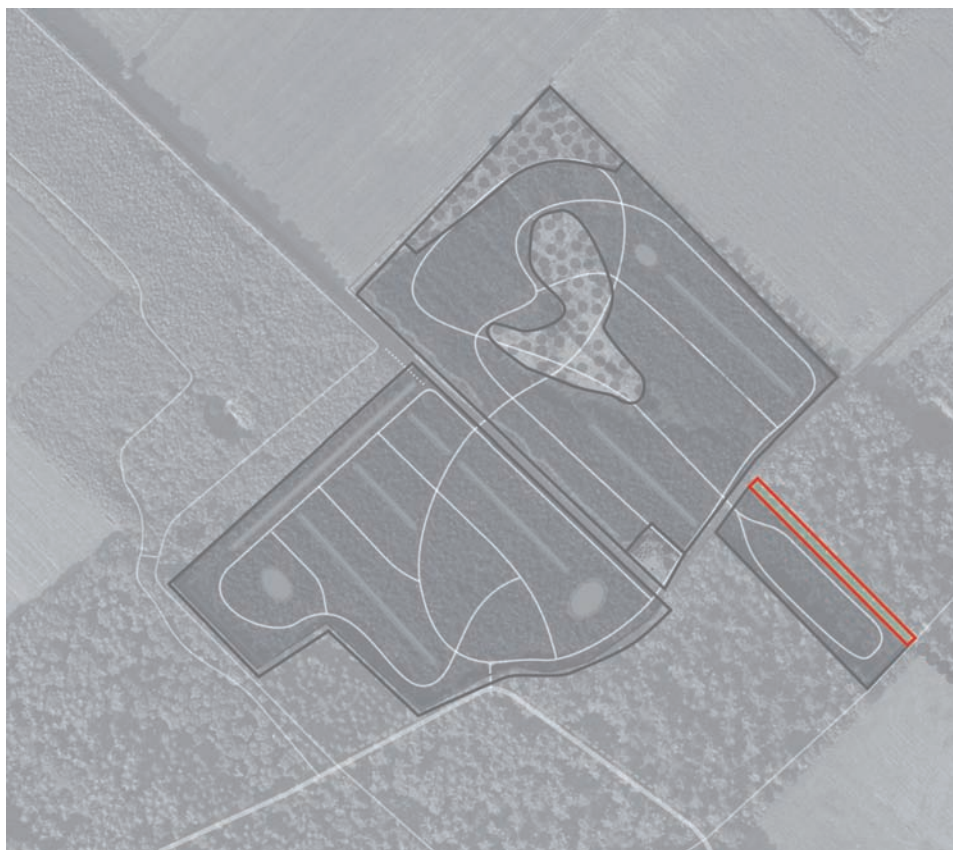
Sortiment Bomen en struiken

Hoofddrol voor de brem (50%)

Toevoeging van sleedoorn, hazelaar, meidoorn, hulst, liguster, Gelderse roos, lijsterbes.

Streefbeeld oever

6 BOMENRIJ, OUDE EIKEN

Uitgangssituatie

Waardevolle laanstructuur

Bomen

Eiken

Ondergroei

Amerikaanse vogelkers

Bijzonderheden

Ruimtelijk wat verstopt in de omgeving

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

- Markante bomenrij die mooi vrij staat langs de rand van het perceel
- Ondergroei: alleen gras en kruidlaag

Eenmalige maatregelen

- Laanbomen vrijzetten
- Dood hout verwijderen

Jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen

- Visuele boomcontrole op veiligheid iedere 5 jaar.
- Onderhoudssnoei
- Daar waar mogelijk achterliggend bos terugzetten op het moment dat ze de laanbomen wegconcurreren,
- Opruimen takhout.
- Verwijderen ongewenste opslag (100%).

Streefbeeld eikenlaan

7 CEREMONIËLE BUITENRUIMTE

Uitgangssituatie

Eenzijdig productiebos,

Bomen

Eenzijdig bestand, robinia

Ondergroei

Amerikaanse vogelkers, grassoorten

Bijzonderheden

Aan de zuidwestzijde grenzend aan het fraaie bestaande (oude gevarieerde) bos

Beelden bestaande situatie

Beoogd beeld

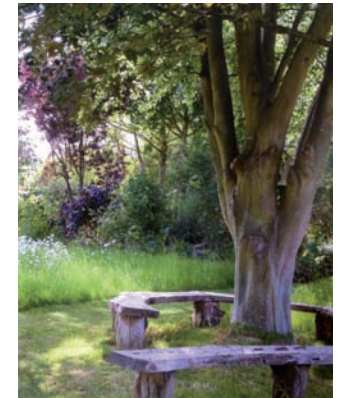
- Open bosvloer, met solitaire en boomgroepen
- Omsloten door jong (natuurbegraafplaats) en oud (bestaand omliggend) bos
- Met minimale middelen ingericht als ceremoniële buitenruimte
- Ingericht met houten elementen

Eenmalige maatregelen

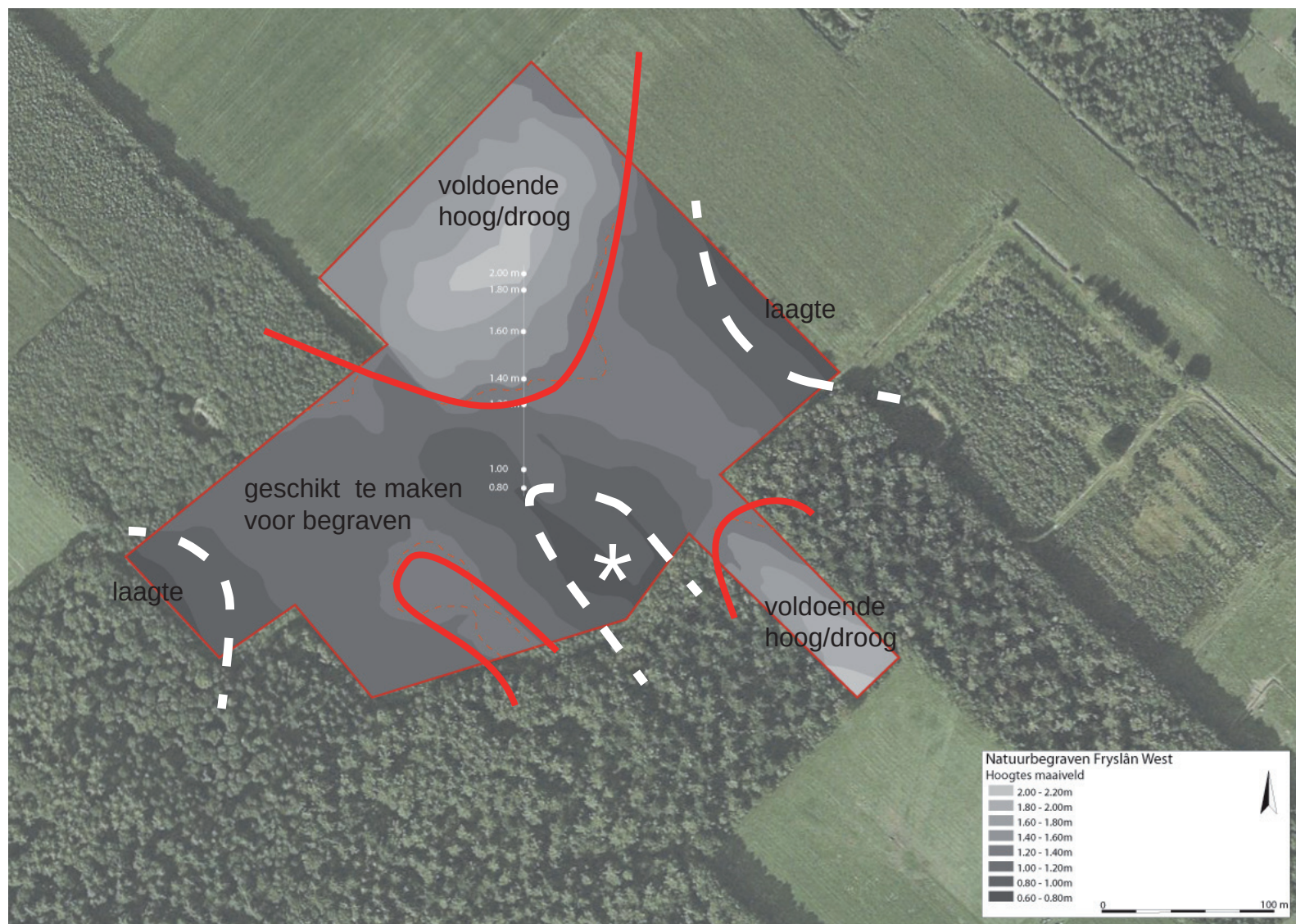
- Selectieve kap robinia's
- Fraaie exemplaren handhaven als solitair/boomgroep
- Aanplant van enkele gebiedseigen solitaire.
- Inrichten met enkele bankjes
- Randen inplanten met struikvormers

Jaarlijkse of meerjaarlijkse maatregelen

- Visuele boomcontrole op veiligheid iedere 5 jaar.
- Onderhoudssnoei
- Alle het dode hout uit de boomkronen verwijderen,
- Visuele boomcontrole op veiligheid om de 5 jaar.
- Achterliggend bos terugzetten op het moment dat ze de solitaire, boomgoepen wegconcurreren,
- Opruimen takhout.
- Verwijderen ongewenste opslag (100%).
- Visuele boomcontrole op veiligheid om de 5 jaar.

Streefbeelden ceremoniële buitenruimte

*Maaiveldhoogte (licht: hoog, donker: laag, * laagste punt benutten voor ceremoniële ruimte)*

3.4 WATERHUISHOUDING

Bodemopbouw

De bodem bestaat uit leemarm en zwak lemig fijn zand (Stiboka 1988)
Geomorfologie: grondmorene, al dan niet met welvingen, bedekt met dekzand, zwak golvend.

In de omgeving komt op circa twee meter diepte een leemlaag voor met een dikte van circa 1 meter. In boringen ter plekke (archeologisch onderzoek, peilbuizen) is een goed doorlatende, zandige bodem geconstateerd. Er is tot een diepte van twee meter geen leemlaag aangetroffen.

Maaiveldhoogte

De maaiveldhoogte varieert van circa 80 tot circa 200cm + NAP (AHN)

Waterstand

- Het boezempeil ligt op -0,52 NAP, het gebied watert hier vrij op af.
- Peil in bestaande watergang: circa 0 NAP (inschatting waterschap)
- In de natte perioden zijn de bestaande watergangen watervoerend. In de droge perioden staan de sloten helemaal droog.
- Nagenoeg het hele plangebied is aangeduid met grondwatertrap VIII. Dit duidt op zeer droge omstandigheden (GHG > 140 cm -mv)
- Langs de randen komt plaatselijk grondwatertrap VII (GHG > 80 -mv) en VI voor (GHG 40-80 -mv).
- Volgens modelberekening van het Waterschap wordt varieert in het plangebied de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand verwacht van 0,35 - mv tot 1,6 - mv.

Benodigde ontwateringsdiepte natuurbegraven

In het besluit op de lijbezorging wordt een aantal eisen gesteld aan een graf.

- 30 centimeter boven de gemiddeld
- hoogste grondwaterstand 65 cm grond boven de kist

In de praktijk (uitgaande van een kist of omhulsel met een hoogte van circa 40 centimeter) is er dus 1,35 meter ruimte (ontwateringsdiepte) nodig tussen grondwater en maaiveld. De bedoeling hiervan is voldoende toetreding van

lucht/zuurstof zodat een goede 'ontbinding' van het lichaam plaatsvindt. Wat grondsoort betreft wordt in de praktijk het liefst gewerkt met zand, in verband met toetreding lucht en doorstroming water.

Te nemen maatregelen

In een deel van het plangebied is de grondwaterstand zodanig dat het natuurbegraven zonder verdere maatregelen ingepast kan worden.

Het betreft hier de hogere delen aan de noordoostelijke en zuidwestelijke zijde van het plangebied.

Een deel van het plangebied ligt iets lager, en daar is in de huidige situatie een GHG te verwachten die te weinig ruimte biedt voor het natuurbegraven.

Dat betekent dat in de natste perioden de grondwaterstand te hoog is. Op basis van de grondwatertrappen kan ingeschat worden dat in de droge periode de GLG voldoende beneden maaiveld staat.

Het is dus zaak om in de laagste delen de ontwateringsdiepte (de ruimte tussen GHG en maaiveld) te vergroten. Dit met het oog op voldoende drooglegging in de natste perioden.

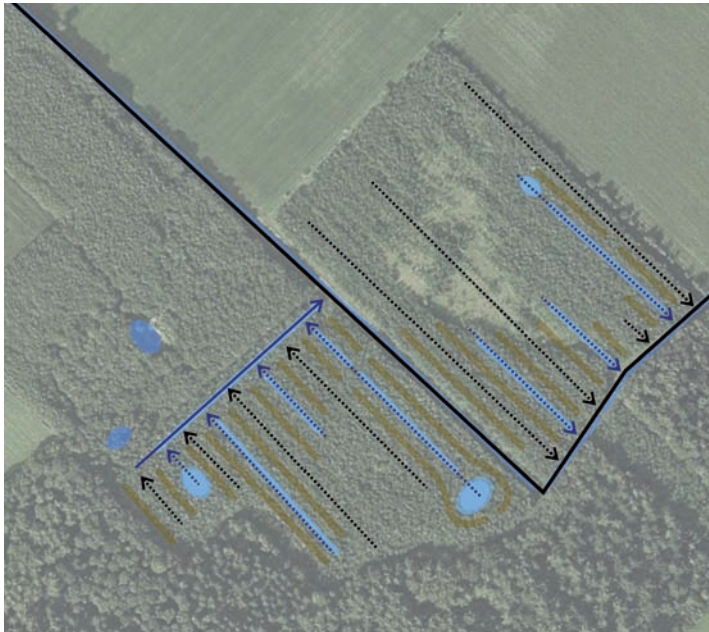
Dit kan worden bereikt door:

- een vlottere afvoer van het hemelwater op de bestaande watergang door/ langs het terrein, door toevoeging van watergangen
- Het (plaatselijk) ophogen van het maaiveld

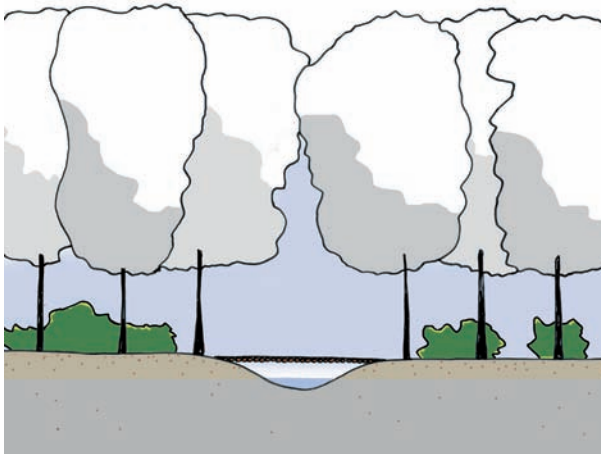
De laagste plek op het terrein wordt benut om de ceremoniële ruimte te maken.

Peiling waterstand

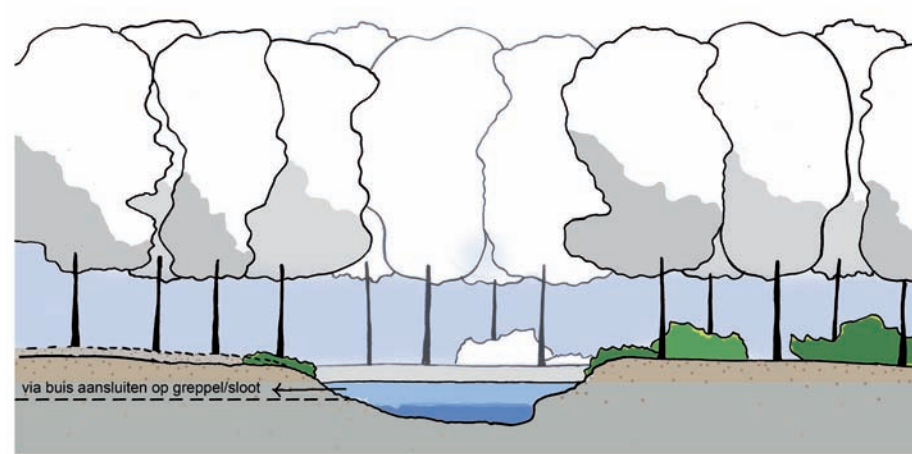
In het plangebied is een aantal peilbuizen geplaatst om de waterstand ten opzichte van het maaiveld in beeld te brengen. Hierbij wordt het beeld bevestigd dat in de hogere delen de ontwateringsdiepte ruim voldoende is. In de lagere delen ligt de waterstand dicht tegen het maaiveld en zijn, met het oog op de natste periode, maatregelen nodig om voldoende ontwateringsdiepte voor het begraven te realiseren.

Aanleg poelen, greppels en drains

Doorsnede greppel

Doorsnede poel

Uitgangspunten ontwatering

Op de natuurbegraafplaats wordt in de lage delen een relatief fijnmazig stelsel van watergangen (sloten/greppels) aangelegd dat op een natuurlijke wijze het water afvoert naar de aanwezige hoofdwatgang.

Uitgangspunt is dat de slootpeilen van de bestaande watergangen ongewijzigd blijven.

De waterstand wordt dus niet verlaagd, maar door een fijnmaziger waterstructuur op de natuurbegraafplaats worden de pieken (hoogste grondwaterstanden in de natste perioden) afgevlakt.

Het slootpeil in de bestaande watgang ligt gemiddeld op circa NAP -0,25 m gedurende de natte periode. Dit peil blijft gehandhaafd. Het nieuwe waterstelsel van de natuurbegraafplaats zal aansluiten op dit peil.

Benodigde maatregelen

Om het hemelwater af te voeren worden op het terrein van de natuurbegraafplaats greppels en enkele poelen aangelegd. Daarnaast wordt het terrein plaatselijk opgehoogd.

greppels

Op het terrein zullen op gezette afstanden greppels en drains worden gegraven om de ontwatering te verbeteren.

Door de aanleg van de greppels en drains wordt de opbolling uit het freatisch vlak gehaald. De greppels staan via een buis in verbinding met de bestaande watergangen.

De greppels worden aangelegd met eenzelfde diepte als de bestaande sloten, circa 0,5 meter -NAP. De greppels zullen alleen in de natte periode watervoerend zijn (circa november tot februari).

poelen

Daarnaast worden enkele poelen aangelegd. De poelen worden aangelegd in de lagere delen om het water te verzamelen. De poelen worden uitgegraven tot circa een halve meter onder de laagste grondwaterstand (circa 1.20 - NAP). Het gehele jaar zal er dus water in de poelen staan.

De poelen staan via een buis in verbinding met de greppels. In de natte periodes stijgt het water in de poelen. Zodra het water de hoogte van de

greppel bereikt zullen de poelen via de greppels gaan afwateren op de bestaande watergangen.

De buisverbinding tussen poel en greppel wordt zodanig vormgegeven dat er sprake zal zijn van vertraagde afvoer.

Ophoging

Om voldoende ontwateringsdiepte te realiseren voor het begraven zal plaatselijk het maaiveld opgehoogd moeten worden. Uitgaande van een slootpeil van circa NAP -0.25 m en een opbolling van circa 20 cm moet het maaiveld 1.30 + NAP bedragen.

Er kan van worden uitgegaan dat in de delen met een maaiveldhoogte > 1.30 + NAP geen aanvullende maatregelen nodig zijn.

In het ontwerp wordt ervan uitgegaan dat in de plandelen met een maaiveldhoogte <1.30 plaatselijk worden opgehoogd om begraven mogelijk te maken.

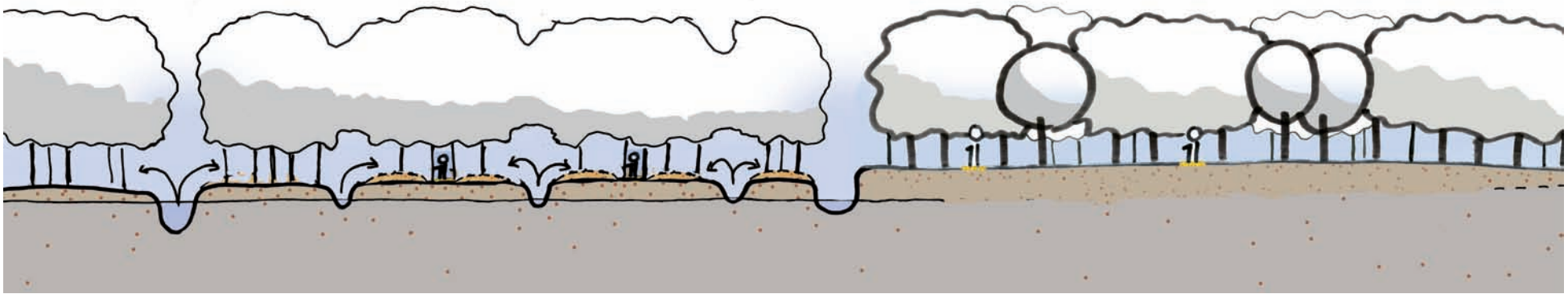
Beheersmaatregelen

Opschonen poelen 1 x per 4 jaar

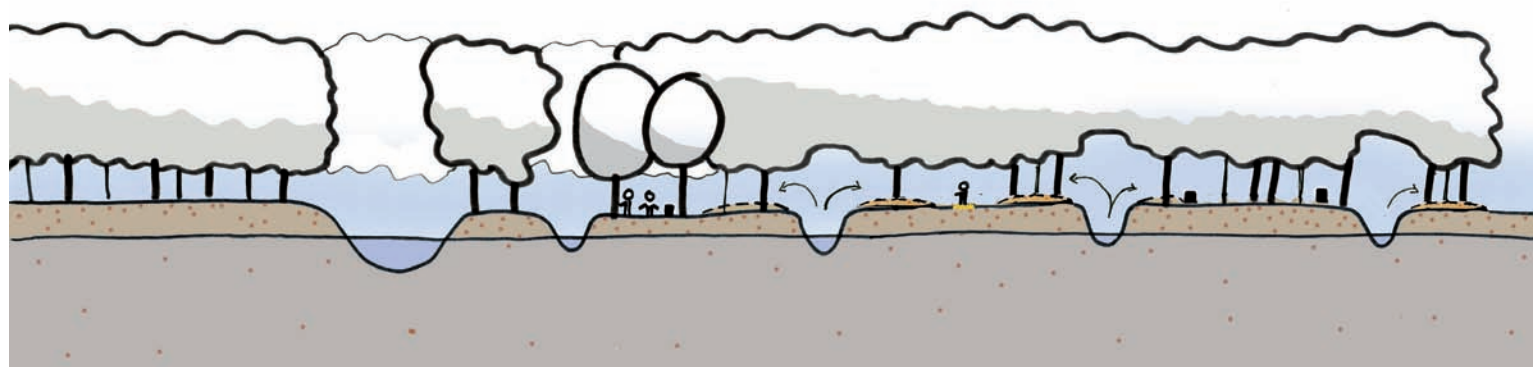
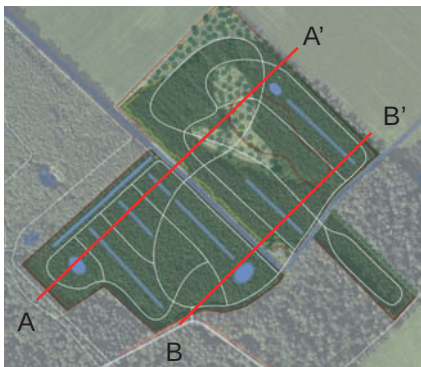
Maaien en afvoeren oevervegetatie (gefaseerd, 1x per 2 jaar de helft, in de twee jaar daarna de andere helft)

Opschonen greppels 1x per 2 jaar

Maaien en afvoeren oevervegetatie (gefaseerd (1x per jaar de helft, het jaar daarna de andere helft)

Doorsnede A A'

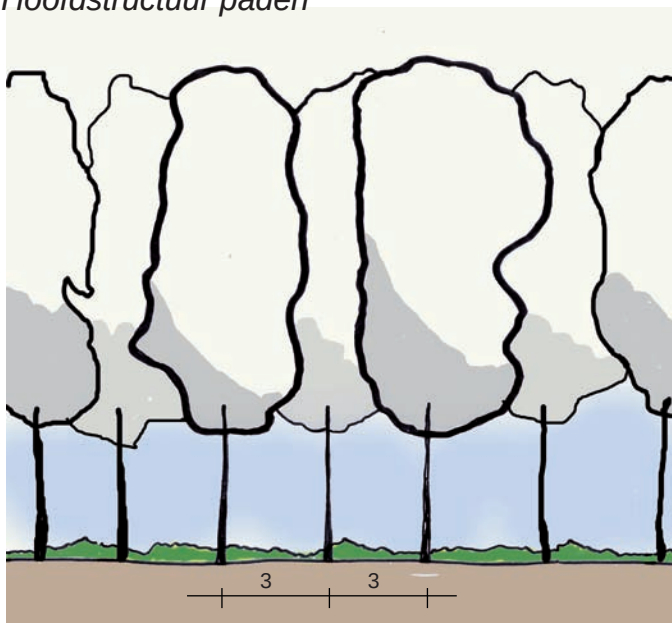
Doorsnede B B'

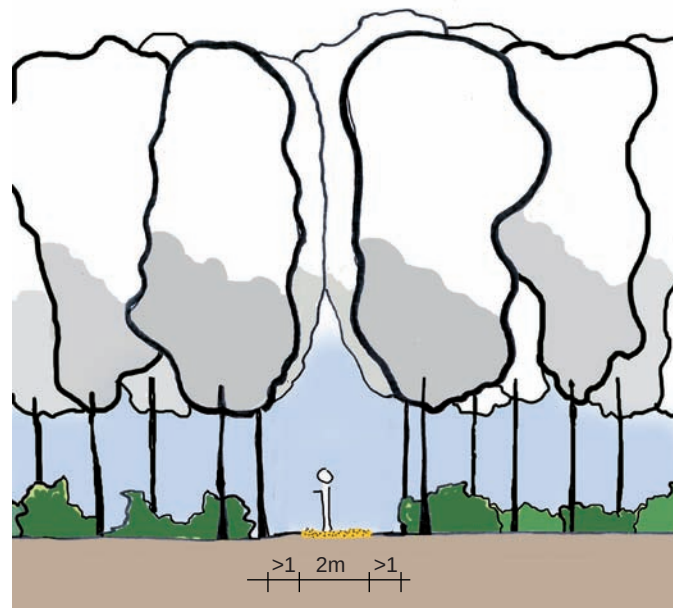
Streefbeelden greppels en poelen

Hoofdstructuur paden

Huidige situatie

Inpassing pad

3.5 PADEN

Er wordt zo min mogelijk verharding aangebracht. De hoofdstructuur van paden wordt uitgevoerd in halfverharding. De paden worden circa 2 meter breed. Deze maat is afgestemd op het vervoeren van een kist, en in geval van nood kan met een auto over het terrein worden gereden.

De verharding wordt dan uitgevoerd met een granulaat en een fijnere toplaag. Op den duur zal dit begroeid raken met gras.

In de huidige situatie staan de bomen in een strak raster. Op gemiddeld circa 3 meter van elkaar. Bij dunning van het bos zal rekening worden gehouden met het beloop van de paden, zodat hiervoor ruimte ontstaat tussen de bomen.

Bij aanplant van nieuwe bomen wordt rekening gehouden met een afstand van minimaal een meter tot de paden.

De breedte van de paden en de afstand van de bomen tot het pad is zodanig dat de kronen zich wel zullen sluiten boven de padenstructuur.

Beheersmaatregelen

Bladblazen richting bosondergrond (1x per jaar)

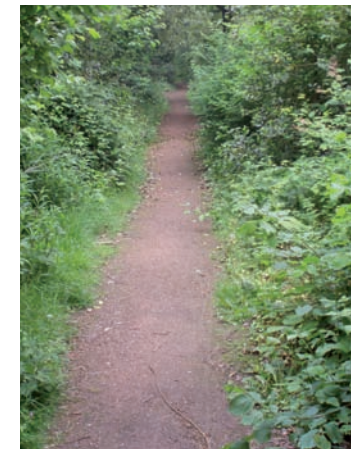
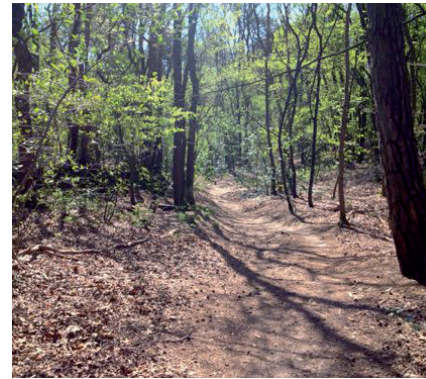
Verversen van de granulaatlaag (1x in de 3 jaar)

Bij verversen oorspronkelijke breedte herstellen

Toegankelijkheid

De natuurbegraafplaats zal overdag toegankelijk zijn.

In de avond en nachtperiode wordt de natuurbegraafplaats afgesloten met een hek. (Hiervoor wordt te zijner tijd een afspraak gemaakt met iemand die in de buurt van natuurbegraafplaats woont.)

Streefbeelden paden

3.6 GRAVEN

De graven worden in een lage dichtheid ingepast in het bos. Het gaat om circa 100 graven per hectare. Deze zullen in een periode van circa 30 jaar gemaakt worden. Daarnaast is het begraven van urnen mogelijk.

De locatie is circa 8 hectare groot. Als totaal aantal graven wordt derhalve uitgegaan van 800. Verwacht wordt dat er één begrafenis in de één of twee weken plaatsvindt. Dat betekent dat de begraafplaats in circa 25 jaar benut zal zijn.

Delven van graven

De graven worden door de eigenaar van de natuurbegraafplaats gedolven. Om verstoring van te beperken, wordt de grond die bij het delven wordt opgegraven, tijdelijk opgeslagen op een zeil/doek. Waar sprake is van aanwezigheid van een duidelijke gras- en/of kruidenzode, een strooisellaag en een duidelijk humeuze bovengrond, dan is wordt het strooisel en/of de zode apart gehouden, en de bovengrond en de schone minerale ondergrond gescheiden te houden. Het materiaal wordt in fracties volledig teruggestort. Eerst de (min of meer humeuze) bovengrond, om aldus het risico van eutrofiëring te minimaliseren. Vervolgens wordt het materiaal van de schone minerale ondergrond teruggestort, en ten slotte wordt afgedekt met de zode en/of het grove strooisel (blad).

Er ontstaat aldus na het dichten een lage bult die met verloop van tijd t.g.v. zakking verdwijnt. Als het graf zou worden gedicht tot op maaiveldhoogte en de overblijvende grond verspreid zou worden, wordt een groter deel van de omgeving beïnvloed en ontstaat ter plekke van het graf na verloop van tijd een ondiepe kuil.

Urnenbegraven

Het urnenbegraven zal gebeuren in een speciaal hiervoor gemarkeerd gedeelte. Een urnengraf beslaat circa 20x20 centimeter en wordt twee spaden diep uitgestoken.

De vrijkomende grond wordt op dezelfde manier behandeld als bij het graven van een kistgraf.

Asverstrooiing op de oppervlakte is niet toegestaan.

Grafmarkering

De grafmarkering is minimaal. Om het graf te kunnen vinden wordt het gemarkeerd met een robiniapaaltje.

Desgewenst kan het graf worden voorzien van een boomstam of- schijf met een eventuele inscriptie, of een zwerfkei (doorsnede < 50 cm).

Verder mogen er bloemen en een beperkt aantal andere vergankelijke zaken worden gelegd bij de graven. Een en ander in overleg met de beheerder.

De graven zelf zullen in de eerste jaren nog herkenbaar zijn, maar uiteindelijk zal het graf geheel opgaan in de natuur. De positie van de graven is daarbij uiteraard wel zorgvuldig gedocumenteerd en altijd goed terug te vinden.

3.7 ALGEMENE GEBRUIKS- EN GEDRAGSREGELS

- De begraafplaats is tussen zonsopgang en zonsondergang vrij toegankelijk voor publiek. Buiten deze periode is de begraafplaats afgesloten
- Om de natuur zoveel mogelijk te respecteren, is betreden van de gebieden buiten de wandelpaden niet toegestaan (met uitzondering van de exacte graflocaties door nabestaanden)
- Honden aangelijnd toegestaan
- Het is niet toegestaan om bloemen, planten, struiken en bomen te plukken of uit te steken.
- Het is niet toegestaan om bloemen, planten, struiken en bomen te planten, zonder overleg met de beheerder.
- Bloemen, planten, struiken en bomen die niet in overleg met de beheerder zijn geplant, kunnen door de beheerder worden verwijderd.
- Het achterlaten van afval anders dan in de daarvoor bestemde afvalbakken in het bos en de natuur van de natuurbegraafplaats is niet toegestaan.
- Het leggen van bloemen en opgemaakte graftakken van natuurlijk materiaal op graven is toegestaan gedurende een periode van een aantal dagen, mits ze het natuurlijk beeld en de natuurbeleving niet verstoren.
- Zodra voorwerpen het bosbeeld naar de mening van de beheerder verstoren of ontsieren of schadelijk zijn voor het milieu - bijvoorbeeld omdat het plastic of een andere kunststof bloemen, planten of bakken zijn - zullen ze door de beheerder worden verwijderd.
- Mensen worden op milieuvriendelijke wijze begraven. Bijvoorbeeld in een eenvoudige houten kist of urn, een mand, korf of lijkwade. Dat houdt in dat chemisch bewerkt, gelakt, geverfd of verduurzaamd hout of kunststof als kist of als versiering aan de kist niet zijn toegestaan. Overledenen zoveel mogelijk begraven in natuurlijke afbreekbare kleding.
- Het terrein is alleen te voet toegankelijk. Gemotoriseerde voertuigen door het bos zijn alleen toegestaan met voorafgaande toestemming van de beheerder.
- Uit veiligheid en milieuoverwegingen is het niet toegestaan om in het bos te roken of een open vuur te hebben.
- Parkeren van auto's kan op de daarvoor bestemde parkeerplaats, buiten de begraafplaats.

3.8 FASERING

Uitgangspunt is een gefaseerde inrichting van de natuurbegraafplaats. In de directe omgeving van de natuurbegraafplaats is in de afgelopen periode al veel beheer uitgevoerd (dunning, schonen van de poelen). De omgeving zal in de komende periode dus rust hebben.

De natuurbegraafplaats zelf is een relatief klein gebied aan de rand van de Bremer Wildernis. Er wordt uitgegaan van een eenvoudige fasering van de aanleg, in twee delen.

Fase 1

In de eerste fase wordt uitgegaan van het benutten van het oostelijke deel van het terrein (zie de afbeelding op pagina 46).

In fase 1 vallen enkele hogere delen van het terrein, die in de huidige situatie al geschikt zijn om te begraven (voldoende ontwateringsdiepte).

De lagere delen zullen (met aanleg van greppels en glooiingen) geschikt gemaakt worden.

De glooiingen/greppels worden in een zo vroeg mogelijk stadium aangelegd. Door eerst het maaiveld aan te passen en vervolgens de nieuwe bomen te planten hebben de nieuwe bomen gelijk hun juiste standplaats.

Binnen fase 1 valt een gedeelte van het urnenveld.

Tevens maken het toegangspad en de ceremoniële ruimte deel uit van fase 1.

Op deze manier is in de eerste fase een gedeelte van de natuurbegraafplaats in ontwikkeling gebracht waar ´alles in zit´.

Fase 2

Na een periode van circa 5-10 jaar is fase 2 aan snee.

In fase 2 wordt het westelijke gedeelte van de natuurbegraafplaats aangelegd en in gebruik genomen.

Na aanleg van de twee fases is de natuurbegraafplaats wat betreft de inrichting gereed. Uiteraard gaat het bosbeheer in de jaren daarna door op de wijze zoals aangegeven in hoofdstuk 3.1.

4. relatie met Boswet en beheerssubsidie

Huidig bosbeeld

Bestaande open plek (niet mee ontwikkeld bos)

4.1 Boswet

Op het terrein is de Boswet van toepassing. De Boswet heeft het in standhouden van het bosareaal in Nederland als doel.

Alle bosopstanden die groter zijn dan 10 are of rijbeplanting van meer dan 20 bomen vallen onder de Boswet.

De Boswet kent drie belangrijke instrumenten:

- Meldingsplicht
- Herplantplicht
- Kapverbod

Voordat een perceel bos, dat onder de Boswet valt, gekapt kan worden, moet een kapmelding gedaan worden. Uitgangspunt is dat wanneer een houtopstand is gekapt deze binnen drie jaar na de velling wordt herplant op hetzelfde perceel. Compensatie elders is mogelijk. De minister van EL&I kan in uitzonderingsgevallen een kapverbod opleggen als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap.

Dunning hoeft niet gemeld te worden in het kader van de boswet. De grens tussen dunning en kap ligt op een kroonsluiting van 60% (Zie jurisprudentie en website Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

Is er sprake van vergaande dunning (kroonsluiting teruggebracht tot minder dan 60%) dan wordt het gezien als kap en moet een kapmelding worden ingediend.

De Boswet geldt ook bij het rooien en het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben.

Wat betekent dit voor de locatie

Op het terrein is de boswet van toepassing. Daar waar sprake is van kap, is compensatie nodig. Dunning van bomen, waarbij de kroonsluiting groter blijft dan 60% en het bos de kans krijgt zich weer te verdichten, is in het licht van de boswet geen probleem.

Het terrein kent op het centrale deel een open plek. Vanwege natuurlijke omstandigheden (geen bouwvoor aanwezig) is het bos hier nauwelijks mee ontwikkeld met de omliggende houtopstanden. Bij een strikte uitleg van de regels van de boswet kun je zeggen dat bij aanplant van het productiebos (circa 20 jaar geleden) 'door een andere oorzaak teniet is gegaan' en er dus uit die tijd nog een herplantplicht geldt. De provincie geeft aan dat op de open plekken geen herplantplicht is opgelegd omdat er sprake is van natuurlijk herstel. En: elk bos kent wel open stukjes.

Over het plan heeft overleg plaatsgevonden tussen de gemeente De Fryske Marren, de provincie Fryslân, de initiatiefnemer en Vollmer & Partners. Op basis hiervan wordt uitgegaan van het volgende:

1. Omdat het gehele perceel is aangemerkt als bos op grond van de Boswet, moeten de eventuele open plekken die er (door natuurlijke omstandigheden) zijn ontstaan weer dicht groeien, door natuurlijk herstel, dan wel door herbeplanting.
2. De open plek mag niet gebruikt worden voor een herplantplicht als gevolg van kap van bomen elders op het perceel. Indien er op het perceel daadwerkelijk kap plaatsvindt, dan zal dit dus elders (= buiten het perceel) moeten worden gecompenseerd.
3. Indien er uitsluitend gedund wordt (grens kroonsluiting 60%) hoeft er geen herplanting plaats te vinden. Waar gedund wordt zal er weer natuurlijk herstel plaatsvinden. Dat mag niet worden tegengegaan, maar na verloop van tijd (orde van grootte 5-10 jaar) mag wel opnieuw gedund worden.
4. In het Beheer- & inrichtingsplan wordt zoveel mogelijk aangestuurd op dunning en zo min mogelijk op kap. Op het perceel zijn er dan delen bos met een kroonsluiting van 90/100% en delen met een kroonsluiting van 60%. Er wordt vanuit gegaan dat de huidige open plek door natuurlijk herstel weer dichtgroeit, tot een kroonsluiting van minimaal 60%.

Beoogde dekkingspercentages per deelgebied

<i>deelgebied</i>	<i>open gesloten</i>	<i>dekkingspercentage</i>
A	gesloten bos	98%
B	open bos	60 %
C	open bos	60 %
D	gesloten bos	98 %
E	gesloten bos	100%

Gesloten bos versus open bos

- Het grootste deel van het bos wordt gesloten bos met een enkel open plekje (poelen en ceremoniële ruimte).
- De noordelijke rand van het bos wordt gedund, zodanig dat een open robiniabos ontstaat met een kroonsluiting van minimaal 60%. Deze rand kan in de loop van de jaren wat verdichten en zal periodiek weer gedund worden naar 60%.
- De centrale open plek wordt omgevormd tot een bosweide. De nieuwe aanplant is gericht op een open bos waarvan de gemiddelde kroonsluiting 60% bedraagt. Wanneer het bos in ontwikkeling is gekomen zal het bos in de loop van de jaren wat gaan verdichten. Het bos zal dan periodiek weer gedund worden naar 60%.

Deelgebied A

Oppervlakte: **32.550 m²**

Ingrepen:

- aanleg paden, kronen zullen zich sluiten
- aanleg greppels, kronen zullen zich sluiten
- aanleg poelen, zowel landschappelijk als uit oogpunt van ecologie (afwisseling licht donker, bezonde oever) gewenst dat dit als een open plek herkenbaar is.

De aanleg van paden en greppels kan meegenomen worden als dunning.
De aanleg van de poelen is aan te merken als kap. De oppervlakte bedraagt circa 250 m² per poel.

Het huidige dekkingspercentage is 100%.

Het toekomstige dekkingspercentage gaat naar 98%.

Dit gedeelte is dus aan te merken als bos met een kroonsluiting van 90/100%.

Deelgebied B

Oppervlakte **3000 m²**

Het huidige dekkingspercentage is 100%.

Het toekomstige dekkingspercentage gaat naar 60%.

Deelgebied C

Oppervlakte **5000 m²**

Het huidige dekkingspercentage n.v.t.

Het toekomstige dekkingspercentage gaat naar 60%.

Deelgebied D

Oppervlakte **35350 m²**

Het huidige dekkingspercentage is 100%.

ceremoniële ruimte: 600 m²

poel: 250 m²

Het toekomstige dekkingspercentage gaat naar 98%.

Deelgebied E

Oppervlakte **4820 m²**

Het huidige dekkingspercentage is 100%.

Het toekomstige dekkingspercentage blijft 100%.

Conclusie

Delen van het bos hebben een dekking van 90/100%.

Enkele plekken hebben een dekking van 60%.

De verhouding van bos open bos open bos bedraagt:

bos (90-100% dekking)	72720 m ²	90% van het oppervlak
open bos (60% dekking)	8000 m ²	10%

Daarmee voldoet het inrichtingsplan aan de uitgangspunten van de provincie ten aanzien van het dekkingspercentage.

Relatie met beheerssubsidie

Inpassing in EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het idee is om alle belangrijke natuurgebieden in Nederland met elkaar te verbinden zodat één groot natuurnetwerk ontstaat. Bij de laatste hervorming van de EHS is deze omgedoopt tot Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Ook wordt de realisatie van de EHS nadrukkelijker een verantwoordelijkheid van de provincies.

Bij wijziging van een bestemmingsplan moet een bestemming gekozen worden die past bij de natuurdoelen van de EHS ter plekke. Nieuwe plannen of projecten zijn niet mogelijk als ze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Aangezien de EHS nog in opbouw is, is het in bepaalde gevallen ook juist de bedoeling te zoeken naar middelen die de EHS kunnen helpen ontwikkelen.

In het onderhavige geval is dat laatste van wezenlijk belang. De locatie van de natuurbegraafplaats is een eenzijdig voormalig productiebos dat pas recent binnen de begrenzing van de EHS is komen te liggen en waarvan de natuurwaarde nog relatief laag is en de natuurwaarde zoals beoogd in de EHS nog tot ontwikkeling moet komen.

Het particuliere initiatief van de natuurbegraafplaats Fryslân-west draagt er aan bij de provinciale doelstelling/verantwoordelijkheid van de totstandkoming van de EHS concreet gestalte te geven.

Natuurdoel ter plekke

De natuurdoelen van EHS zijn vastgelegd in (provinciale) natuurbeheerplannen. In het natuurbeheerplan 2015 van de provincie Fryslân staat voor de aangewezen gebieden wat de natuurambitie is. Ook staat erin welk beheertype daarbij hoort. Het plangebied maakt tezamen met de aangrenzende Bremer Wildernis deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Per gebied, terrein of element wordt in het Natuurbeheerplan één beheertype aangewezen.

De beoogde locatie is recent binnen de EHS opgenomen. Het nagestreefde natuurdoel is 'droog bos met productie'.

Droog bos met productie

Het bostype droog bos met productie combineert in zijn algemeenheid

een redelijk tot goede groei met een ruime variatie aan, en mengingsmogelijkheden van, loof- en naaldboomsoorten. Het maakt dit type tot het belangrijkste type voor de houtproductie. De diversiteit is (nog) relatief laag. Oudere bossen en bossen op of grenzend aan oude bosgroeiplaatsen, hebben een relatief hoge natuurpotentie vooral wanneer deze een gevarieerde structuur met substantieel aandeel zware bomen en dood hout hebben. De betekenis voor de biodiversiteit bestaat vooral uit (vaak bedreigde) paddestoelen, korst- en bladmossen, enkele vaatplanten, insecten en broedvogels.

Het bostype combineert productieve soorten en een substantieel aandeel kwaliteitsbomen, met mede door het beheer beïnvloede, verschillende ontwikkelingsfasen, een gevarieerde bosstructuur, menging van boomsoorten en dood hout. Spontane ontwikkelingen leiden vaak naar een dichter, vrij eenvormig bos met natuurlijke verjonging van beperkte samenstelling en matige productiepotentie. Vaak is menselijk beheer nodig om dynamiek, variatie en vestigingsmilieus te bevorderen.

Het bostype komt verspreid voor in alle delen van de EHS. De kwaliteit is veelal nog sterk in ontwikkeling. Bij verdere ontwikkeling richting meer gevarieerd bos kan de natuurwaarde nog aanmerkelijk toenemen. Het is van belang dat het omvormingsbeheer, waarbij de 'ouderwetse' productiebossen geleidelijk worden omgevormd naar het onderhavige type, wordt voortgezet. Het beoogde bostype wordt gekenmerkt door de volgende soorten: den, (winter)eik, beuk, Douglas, lariks, (fijn)spar.

Subsidie functieverandering

Voor het perceel wordt sinds 2004 een subsidie verstrekt voor de omzetting van de voormalige landbouwgrond naar natuur. Op het perceel ligt een kwalitatieve verplichting om het terrein in zijn geheel om te zetten naar bos. Er is een marge van 20% om af te wijken van het nu afgesproken beheertype bos. (bron: mail provincie Fryslân).

Om variatie aan te brengen in het bos is het de bedoeling in het gebied een variatie in open en gesloten bos te maken. Bovendien worden enkele kleinere open plekken gemaakt voor een ceremoniële buitenruimte en enkele poelen. Hierdoor ontstaan in het bos randzones van opener en geslotener, lichter en donkerder, waarmee de ecologische potentie wordt verhoogd. Door in de lagere gedeelten met hoogteverschillen te werken worden gradiënten van droger naar natter gemaakt, wat tot meer ecologische afwisseling leidt.

Voor het natuurbegraven is het een plus omdat verschillende 'sferen' aangeboden kunnen worden. Voor de natuur is het een voordeel omdat er meer vestigingsmilieus ontstaan en daarmee meer diversiteit.

Een en ander past binnen de mogelijkheden van de subsidie voor functieverandering.

Gezien de marge van 20% afwijken zijn er vanuit deze subsidie ook wel mogelijkheden om de contrasten nog wat te versterken en het terrein (landschappelijk en ecologisch) nog interessanter te maken door open plekken in het bos te maken. Open plekken worden gezien als het afwijken van de norm 'bos'.

Vanuit de Boswet (zie hoofdstuk 4.1) is dit echter niet haalbaar. De gedeelten 'open bos' krijgen daarom een dekking van (gemiddeld) minimaal 60%.

Natuurbeheerssubsidie

Voor het gehele perceel kan door de provincie Fryslân een natuurbeheerssubsidie worden verstrekt. Deze subsidie is dan bedoeld voor het beheer volgens de gestelde natuurdoelstelling, droog bos met productie.

In vergelijking met de natuurdoelstelling (een bos met variatie in soorten en ouderdom) is het huidige bos eigenlijk te eenzijdig.

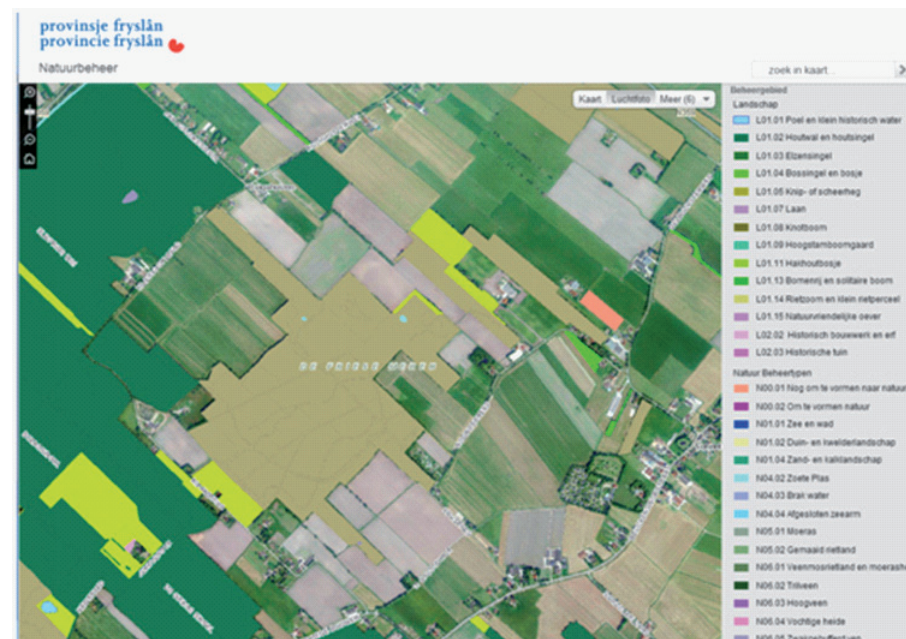
Door het beoogde omvormingsbeheer zal een veel gevarieerder bosstructuur ontstaan. De gekozen boomsoorten sluiten aan op de beoogde natuurdoelstelling van droog bos. Het bos zal daarmee heel goed gaan corresponderen met de beoogde natuurdoelstelling.

Het is de bedoeling van de initiatiefnemer deze subsidie aan te vragen na de inrichting van de natuurbegraafplaats.

Recreatiesubsidie

Verder kan de provincie Fryslân een recreatiesubsidie verstrekken. Deze is gekoppeld aan de openstelling van het terrein.

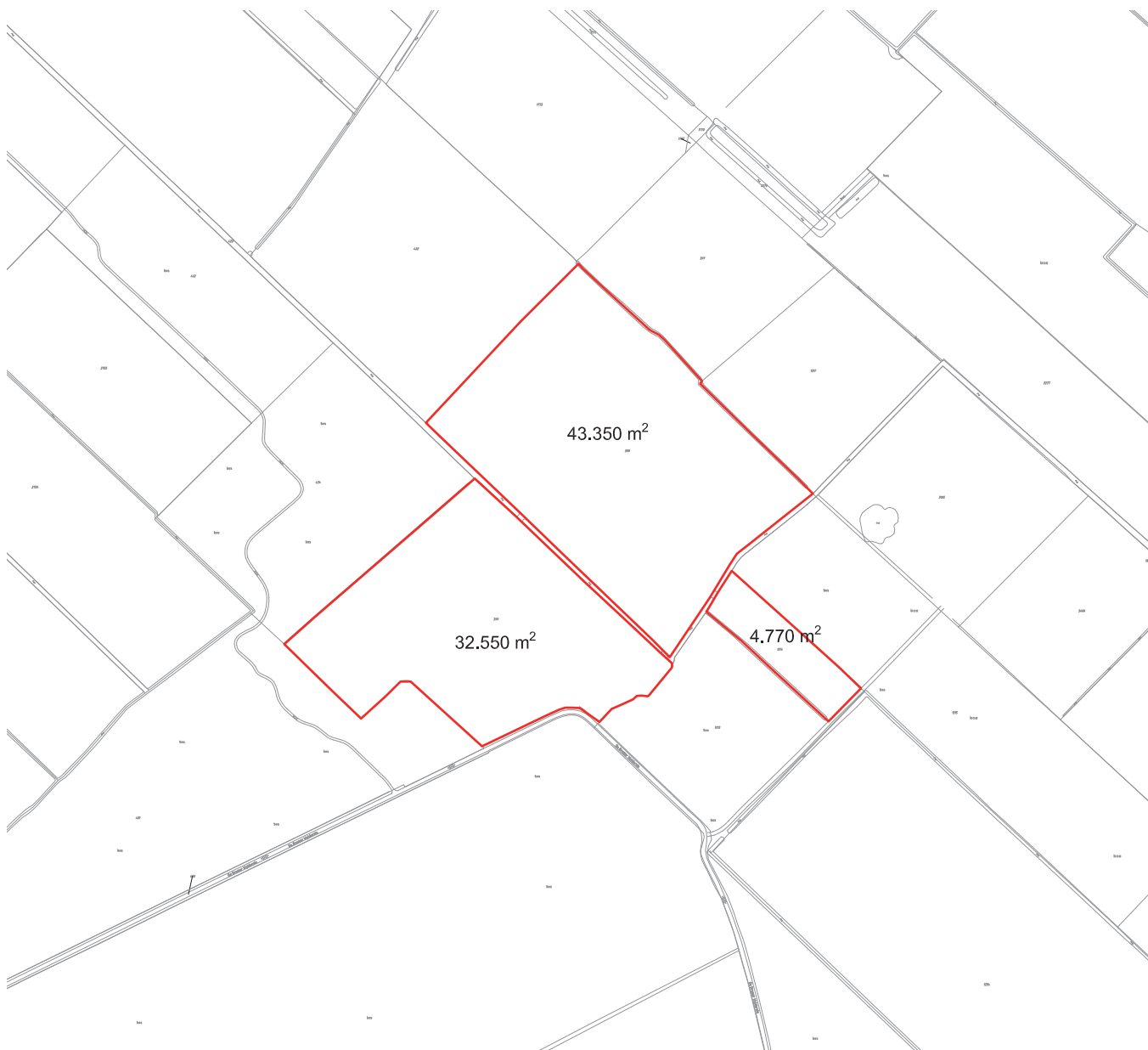
Het is de bedoeling van de initiatiefnemer deze subsidie aan te vragen na de inrichting van de natuurbegraafplaats.

Kaartbeeld natuurbeheerplan 2015 (bron: www.fryslan.frl/natuurbeheerplan2014)

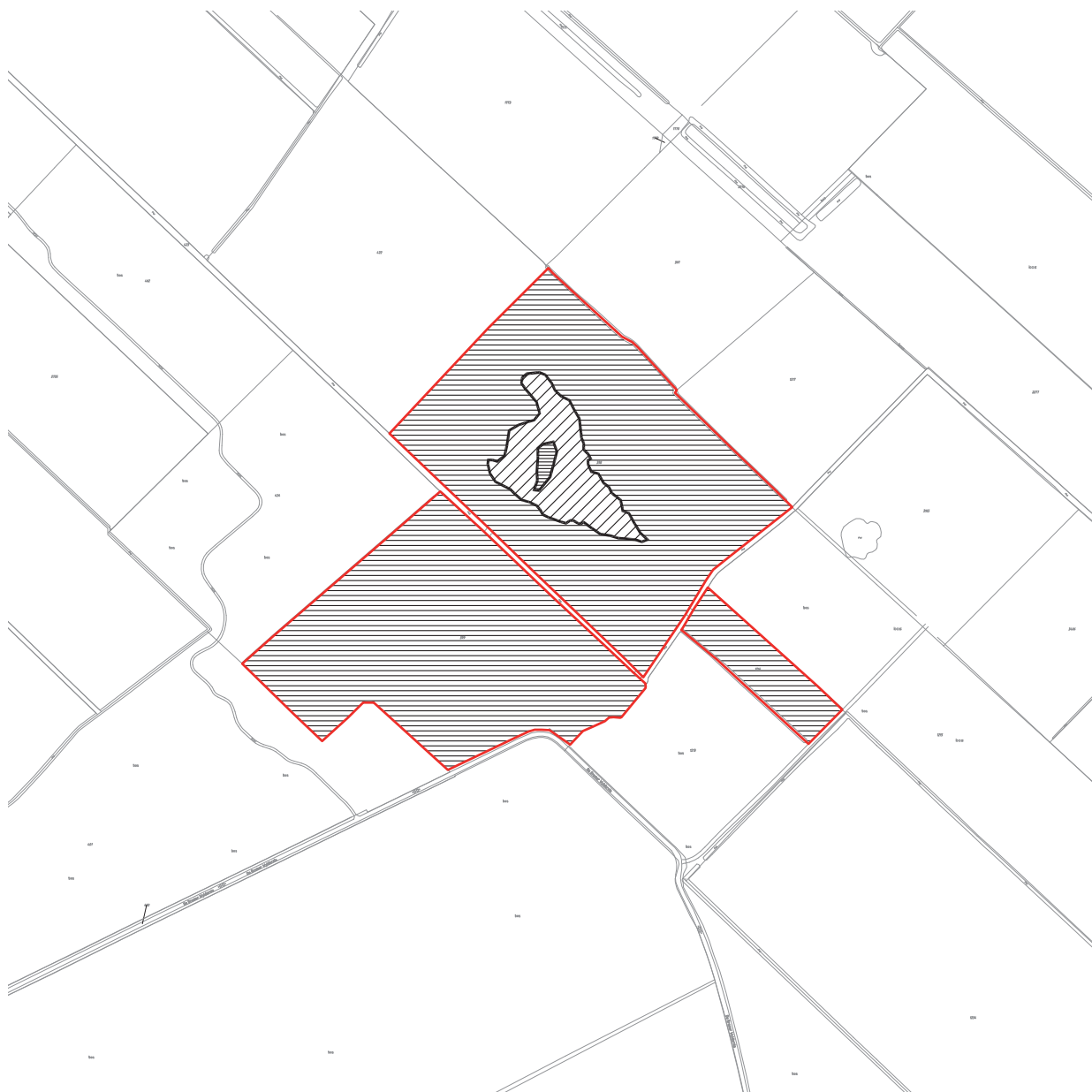

BIJLAGEN

*totale oppervlakte plangebied :
80.670 m²*

Plangebied Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis (GBKN, schaal 1:500, kadastrale grenzen rood gemarkeerd)

*aaneengesloten bos: 74.820 m²
93% van het totaal*

*niet mee ontwikkeld bos: 5.850 m²
7% van het totaal*

Verhouding aaneengesloten bos en niet-aaneengesloten bos in huidige situatie

VOLLMER & PARTNERS

stedebouw en landschap

bezoekadres

Arnhemseweg 6
3817CH Amersfoort

telefoon

033-2851685

e-mail

info@vp.nl

website

www.vp.nl